IV. letnik. V Ljubljani, 14. novembra 1908. Štev. 46.

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista" v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Napisi na krajevnih tablah. — Izprememba v ministrstvu. — Postavimo Iliriji spomenik! — Politične vesti. — Iz slovenskih dežel. — Kranjsko: Razno. — Književnosti. — Raznoterosti.
Podlistek: Čarovnik.

Napisi na krajevnih tablah.

V vseh slovenskih listih se je že mnogo pisalo o napisih na krajevnih tablah. Priobčilo se je tudi nekaj ukazov političnih gosposk, ki se v svojem besedilu skoraj dobesedno ujemajo. Ne bomo se vsled tega motili, ako trdimo, da so okrajna glavarstva zavoljo enotnega postopanja v zadevi krajevnih tabel dobila potrebna navodila naravnost iz Ljubljane.

Danes imamo v rokah podoben ukaz c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu, katerega radi boljšega razumevanja dolenje pritožbe priobčujemo tu doslovno:

Št. 371/Pr.

Vsem županstvom!

Glasom semkaj došlih poročil so bili povodom zadnjih nemirov in demonstracij tudi v nekaterih občinah logaškega okraja nemški napisi na krajevnih deskah odstranjeni, oziroma namazani, nekatera županstva so celo samolastno odstraniti dala dvojezične krajne deske v svrho, da se jih nadomesti s samo slovenskimi napisi.

Nakazaje na to, da veleva § 9 zakona z dne 29. marca 1869 l. drž. zak. št. 67 v ljudskem štetju, da določi vlada, v katerih jezikih se mora napraviti besedilo na krajevnih deskah in da je na podlagi te zakonite določbe deželno predsedništvo v Ljubljani z ukazom z dne 18. oktobra 1892 l. št. 2092/Pr. določilo, da morajo biti napisi na krajevnih deskah dvojezični, slovenski in nemški, naročam županstvu s tem, takoj potrebno ukreniti, da se v ondotni občini odstranjene krajevne deske s slovenskim in nemškim napisom zopet na ona mesta pritrdijo, kjer so doslej bile; da se na krajevnih deskah namazani napisi takoj očistijo, nečitljivo postali nemški napisi popravijo, sploh da se krajevne deske tako napravijo in popravijo, kakor je bilo županstvu na podlagi zgoraj navedenega ukaza c. kr. deželnega predsedništva svoječasno naročeno.

Temu ukazu ima županstvo najkasneje do 15. novembra 1908 l. zadostiti in o izvršitvi potem najkasneje do 20. novembra 1908 l. poročati.

C. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu,
dne 24./10. 1908.
Ekel l. r.

Ta ukaz je dobila mestna občina Lož dne 30. oktobra 1908.

Vsebina tega ukaza se je hitro izvedela po Ložu in, kar je čisto naravno, vzbudila veliko razburjenje in nevoljo med meščanstvom.

Slovenski meščani slovenskega mesta Loža so pa dali svoji nevolji tudi takoj duška na primeren in dostojen način.

Napravili so na svoje županstvo pritožbo, v kateri so izjavili:

Podpisani meščani in davkoplačevalci iz mesta Loža smo izvedeli iz zanesljivega vira, da je slavno okrajno glavarstvo logaško izdalo mestni občini ukaz, da mora napraviti v svojem okolišu krajevne table z dvojezičnim besedilom, torej s slovensko-nemškim napisom.

Ker se krajevne table nabija na hiše in druga poslopja občanov v prizadeti občini, izjavljamo podpisani meščani in davkoplačevalci iz mesta Loža,

a) da dovoljujemo, **da se sme krajevne table le tedaj nabiti na naše hiše ali druga naša poslopja, ako bode besedilo pisano jedino le v milem našem slovenskem jeziku,**

b) da pa ne bomo **nikdar dovolili in dopustili, da bi se na naše hiše ali druga naša poslopja nabilo take krajevne table dvojezičnega značaja, na katerih bi bilo besedilo pisano v slovenskem in nemškem ali celo v nemškem in slovenskem jeziku,** in

c) **da bomo,** če se ne bode vpoštevala ta naša, tu dovolj jasno izražena volja in če bi se **proti naši volji poskusilo s silo** ali drugače nabiti na naše hiše ali druga naša poslopja dvojezične krajevne table namesto edino umestnih samoslovenskih, **na vsak tak poskus odgovorili takoj s tožbo radi motenja posesti.**

To je naša resna volja in beseda, od katere ne odstopimo niti za las, ker nam tako postopanje narekujeta naša slovenska zavest in naš narodni ponos.

Končno prosimo,
da naj slavno županstvo naše mestne občine Lož uvažuje to našo resno in premišljeno izjavo, ker bodemo sicer, ako bode vsled nasprotnega ravnanja prišla naša mestna občina v kake stroške ali škode, vse občinske odbornike za te stroške ali škodo napravili osebno odgovorne.

V Ložu, dne itd.

Slede podpisi.

Županstvo mestne občine Lož je v tej zadevi sklicalo potem sejo mestnega starešinstva, pri kateri se je soglasno sklenilo, da se vloži proti zgoraj priobčenemu ukazu c. kr. okrajnega glavarstva logaškega utemeljena pritožba na c. kr. deželno vlado v Ljubljani in da se o tem koraku poroča tudi takoj deželnemu odboru Kranjskemu.

Izvršitev teh sklepov se je naročila županu, ki je oba sklepa tudi takoj izvršil ter vložil pritožbo na c. kr. deželno vlado, kakor tudi o tem poročal deželnemu odboru.

C. kr. deželni vladi v Ljubljani namenjena pritožba ima pa sledečo vsebino:

Tuoblastni ukaz z dne 24. oktobra 1908 štev. 371/Pr. se je vročil mestni občini Lož dne 30. oktobra 1908.

Starešinstvo mestne občine je v svoji današnji, redno in pravilno sklicani občinski seji, kakor se to razvidi iz sejnega zapisnika pod A) soglasno sklenilo, da se proti temu ukazu vloži pritožba na visoko c. kr. deželno vlado v Ljubljani in da se zaeno poroča o tem visokemu deželnemu odboru vojvodine kranjske v Ljubljani ter da se za izvršitev tega sklepa pooblašča župan.

V zmislu ravnokar navedenega občinskega sklepa vlaga se v odprtem roku sledeča

pritožba:

Nasproti izpodbijanemu ukazu se uveljavlja tri temeljne ugovore in sicer

a) **da slavno c. kr. okrajno glavarstvo zakonito sploh ni upravičeno izdajati takih ukazov,**

b) da se ukaz visoke c. kr. deželne vlade kranjske z dne 18. oktobra 1892 štev. 2092 Pr. ne da utemeljiti s predpisi zakona z dne 29. marca 1869 drž. zak. štev. 67 in

c) da je konečno **izpodbijani ukaz tudi neizvršljiv in neizvedljiv.**

1.)

Ne more se prerekati, da so vse krajevne table, katere je najti v okolišu mestne občine Lož, priznana last te občine.

Ravnotako ni nobenega dvoma, da imajo te krajevne table tudi vrednost in da tvorijo torej del imovine mestne občine Lož.

Z izpodbijanim ukazom se pa protizakonito razpolaga s tem imetjem mestne občine Lož, dasi bi po postavi smela ž njim razpolagati jedino le mestna občina Lož, odnosno visoki deželni odbor vojvodine Kranjske.

Nasprotno pa nima pravice razpolagati z občinsko lastnino in imetjem niti slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu niti visoka c. kr. deželna vlada Kranjska.

Že iz teh kratkih izvajanj se razvidi vsa protizakonitost izpodbijanega ukaza.

Istotako se z izpodbijanim ukazom nalagajo mestni občini Lož razna, s precejšnimi stroški združena bremena, ne da bi se moglo ta zaukazana bremena utemeljiti z veljavnimi zakonitimi predpisi.

Vzlic velikemu trudu ni mogla mestna občina Lož najti v zakonu nikjer kakega takega določila, ki bi slavnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu dajalo oblast in pravico, nalagati občini taka, s stroški spojena bremena.

Najmanje je pa najti kako tako določilo v ukazu visoke c. kr. deželne vlade Kranjske z dne 18. oktobra 1892 štev. 2092 Pr. ali v zakonu z dne 29. marca 1869 drž. zak. štev. 67.

Po veljavnih zakonih bi smel izdati ukaze ravnokar navedene vsebine edino le občinski odbor, odnosno visoki deželni odbor vojvodine Kranjske.

S tem je ponovno dokazana **protizakonitost** izpodbijanega ukaza, s katerim je sl. c. kr. okrajno glavarstvo sploh neupravičeno poseglo v avtonomne pravice mestne občine Lož in s tem seveda prekoračilo tudi svoj, zakonito natančno začrtani delokrog.

Že zgolj raz to principijelno stališče mora mestna občina Lož kot zvesta čuvarica avtonomnih pravic zahtevati z vso odločnostjo, da se kasira protizakoniti ukaz.

2.)

V izpodbijanem ukazu citirani ukaz visoke c. kr. deželne vlade kranjske z dne 18. oktobra 1892 štev. 2092 Pr. se nikakor ne da utemeljiti s predpisom § 9 zakona z dne 29. marca 1869 drž. zak. štev. 67 — vsaj po splošno priznani in veljavni praksi in z ozirom na osnovne zakone ne.

Res je sicer, da imajo po zadnje navedenem zakonu najvišje deželne gosposke pravico do določitve, v katerih deželnih jezikih naj bode pisano besedilo na krajevnih tablah.

Dasi je pa ta zakon v veljavi že skoro štirideset let, vendar se razen Kranjske še nobena druga deželna gosposka ni poslužila te pravice.

In to iz popolnoma tehtnih in neizpodbojnih razlogov.

Predvsem so vse druge deželne gosposke opustile izdanje take naredbe radi tega, ker bi prišle z izdanjem take naredbe v nasprotje z osnovnimi zakoni.

Ako se je tudi v kak poznejši zakon po pomoti sprejelo kako tako določilo, kot je ono § 9 zgoraj cit. zakona, mora biti vendar vsakemu pravniku takoj jasno, **da se s takim določilom še niso razveljavili osnovni zakoni, ker se na tak način sploh razveljaviti ne morejo in tudi ne smejo.**

To je bil pač poglavitni razlog, da se vse druge deželne gosposke niso poslužile v § 9 zgoraj cit. zakona podeljene jim pravice.

K temu pravnemu razlogu so pa prišli še največjega uvaževanja vredni razlogi praktičnega značaja.

Znano je, da je v širni Avstriji prav malo dežel, v katerih bi prebival le en enoten narod.

Nasprotno so v avstrijskem parlamentu zastopana kraljestva in dežele kaj čudovito pomešana z raznimi narodnostmi, vsled česar imajo nekatere dežele n. pr. Primorska kar po štiri deželne jezike (slovenski, hrvatski, laški in furlanski), **dočim kaže kranjska dežela glede prebivalstva največjo enotnost,** ker je, če se izvzame kočevsko enklavo, v nji samo pičel 1% prebivalstva neslovenske narodnosti; toda še ta neznatni odstotek neslovenskega prebivalstva **ni avtohtonega značaja in vrhu tega raztresen po širni Kranjski brez vsake kompaktnosti!**

In vzlic temu je visoka c. kr. deželna vlada kranjska smatrala potrebnim in umestnim s svojim ukazom z dne 18. oktobra 1892 štev. 2092 Pr. zadati **enotnemu slovenskemu značaju** naše kronovine brez potrebe občuten udarec!

Ako bi vsa poprej omenjena kraljestva in dežele sledile svojemu edinemu vzgledu, to je kranjski deželni gosposki in izdale proti osnovnim zakonom ravnotako naredbo, kot je ukaz z dne 18. oktobra 1892 štev. 2092 Pr., bi prišlo pri teh mešanih deželah do tega, da bi bili napisi na krajevnih tablah kar v štirih jezikih, ako še ne morda v petih.

Koliko naravnost nepotrebnih stroškov bi se s tem povzročalo!

Koliko hude krvi bi se pa tudi s tem delalo!

Kaj bi n. pr. rekli vse časti vredni občani zgornještajerskih občin okrog Admonta, Marijacelja itd., **če bi morali nabijati svoje krajevne table z nemško-slovenskim besedilom!**

Kakšen vrišč bi nastal vsled tega po znanih graških glasilih in v graškem deželnem zboru!

In praktična vrednost take naredbe v prej navedenem vzgledu?

Smelo se lahko trdi, da o praktični vrednosti ne more biti govora, ker bi bili nemško-slovenski krajevni napisi okrog Admonta itd. ravno takega „praktičnega“ pomena kakor so slovensko-nemški v Ložu ali drugod v trdih slovenskih krajih na Kranjskem, **koder se n. pr. na krajevni tabli bere, da se zove trda slovenska vas z lepim slovenskim imenom „Družinska vas“ po nemško „Gesindeldorf“!!**

Iz vsega tega že jasno izhaja, da večkrat navedeni ukaz z dne 18. oktobra 1892 št. 2092 Pr. nima prav nobene zaslombe v zakonu z dne 29. marca 1869 drž. zak. štev. 67 in je tudi imeti ne sme.

Sicer je pa upravičen tudi dvom, ako je bil ta ukaz z dne 18. oktobra 1892, št. 2092 Pr. sploh že kdaj v splošni veljavi na Kranjskem!

Če sem podpisana mestna občina Lož prav poučena, ima **mesto Kočevje** danes in je od nekdaj imelo **izključno le krajevne table s samonemškim besedilom,** ravnotako pretežna večina drugih občin v kočevskem sodnem okraju, tržna občina Tržič in občina Belapeč.

Ako je to resnično, potem je jasno, da oni ukaz visoke c. kr. deželne vlade, na katerega se sklicuje izpodbijani ukaz slavnega c. kr. okrajnega glavarstva v Logatcu, **sploh ni bil nikdar v splošni veljavi na Kranjskem.**

S tem se je pa nekako implicite pripoznalo, da se ta ukaz ne označuje kot „jus cogens“, temveč samo kot nekako „navodilo“ brez vsake sankcije, katero se vsled tega lahko upošteva ali pa tudi ne, ne da bi se s tem kaj pregrešilo.

Kakor hitro je pa vse to dognano, je pa jasno, da je **izpodbijani ukaz zakonito nevzdržljiv, odpor proti njemu upravičen in s tem tudi utemeljena predstoječa pritožba.**

3.)

Izpodbijani ukaz je končno tudi neizvedljiv, neizvršljiv.

Ako se hoče krajevne table nabiti, more se to zgoditi le tako, da se nabijejo na hiše ali druga poslopja občanov vprašalne občine.

Teh občanov se pa nikakor ne more siliti, da bi morali pripustiti, da se nabije na njihove hiše ali druga poslopja krajevne table.

Nasprotno je **zgolj od njihove dobre in proste volje odvisno,** je-li dopuste nabitje tabel na svoje hiše in druga poslopja.

Mislim, da o tem ne more biti **nobenega dvoma,** kakor tudi o tem ne, **da bi se občani, ako bi se hotelo proti njihovi volji in s silo nabiti tablo na njihove hiše in druga gospodarska poslopja, lahko temu ustavili z vspehom in s skrajno neprijetnimi sredstvi.**

Uvažuje v tem pogledu pač enotno judikaturo bi lahko v tem slučaju vsak občan naperil proti zadevni občini **pravdo radi motenja posesti in jo tudi dobil.**

Kdo bi pa nosil in plačal vse te ogromne pravdne stroške?

Takoj tukaj povemo brez vsega strahu, da prizadete občine ne, ker bi poslužuje se pravice § 21 c. p. r. naznanile pravni spor onim činiteljem, katerim ga je pri popisanih razmerah naznaniti.

In pri nas je že danes jasno in gotovo, **da noben občan ne bode privolil, da bi se nabile table z dvojezičnim besedilom na njegove hiše ali druga poslopja!**

Istotako je jasno in gotovo, **da bode vsak občan takoj vložil proti občini ali vsaki drugi osebi ali oblasti, ki bi poskusila to storiti proti njegovi volji in s silo, tožbo radi motenja posesti.**

To se prav na eklatanten način razvidi iz pritožbe, katera je od strani občanov že došla podpisani mestni občini in katere izvirnik se prilaga pod B.)

Ker pa se ne morem in ne smem spuščati v kake izgubljene pravde in s tem na naravnost neodpusten način in občutno oškodovati žepe svojih davkoplačevalcev, lahko z ozirom na jasno in v pritožbi pod B.) izraženo voljo svojih občanov z mirno vestjo trdim, da je izpodbijani ukaz **absolutno neizvršljiv, absolutno neizvedljiv, vsaj, ako se noče rabiti prisilnih sredstev.**

Čarovnik.

Ruski spisal Nikolaj Gogol. (Dalje.)

X.

Čudovitolep je Dnjeper pri jasnem nebu, ako njegova polna voda počasi in enakomerno teče med gorami in gozdovi. Ne šumi, ne dere: gledaš ga in ne veš, če se premika ali ne, zdi se ti, kakor bi bil vlita travnata planjava, globoko zrcalo, brezmejno široko, neskončno v daljavi in vijoča se po zelenem svetu. Čarobno je za oči, ako sveti žareče solnce v višini in poglobi svoje žarke v mrzlato kristalne vode in ko se gozdovi na bregovih zrcalijo v vodi.

Zelena drevesa se gnetejo s cvetlicami vred k vodi, pripogibajo se in gledajo noter in se ne morejo do sitega nagledati svoje podobe v vodi, smehljajo se ji in jo pozdravljajo kimajoči z vejami. V sredino Dnjepra se ne upajo pogledati: nihče razen solnca in globokega neba ne pogleda tja, le redko zleti kaka ptica do sredine Dnjepra. Krasno! Ni mu vrste med rekami na svetu.

Čudovit je Dnjeper v gorki poletni noči, ko vse v spanje zasniva — človek in žival in ptica in Bog samo pregleduje nebo in zemljo ter stresa obleko v svoji vzvišenosti. Iz obleke padajo zvezde; zvezde žarijo in obsevajo zemljo in vse skupaj odseva v Dnjepru. Vse to sprejema Dnjeper v svoje temno naročje; ničesar mu ne uide razen kar ugasne na nebu; črni gozd s spečimi vrani in od starosti razpokane gore se zaman trudijo, da bi ga čeprav le s svojo gosto senco pokrili, — zaman! Ničesar ni na svetu, kar bi Dnjeper zakrilo. V lepi modrini mu teče voda po dnevi kakor po noči, tako daleč v daljavo kakor oko seže. Pri nočnem hladu se pritisne brega in dviguje srebrne valove, potem se vzpne kakor mahljaj sablje damascenke, a zopet se umiri ter zasniva v mirnost. Tudi tedaj je Dnjeper krasen in podobna mu ni nobena reka na svetu!

Ako se na nebu kupičijo višnjevi oblaki kakor gore, ako se temni gozd maje v koreninah, ako hrasti pokajo in bliski razsvetljujejo svod, o takrat je Dnjeper strahovit! Vodni griči šumijo, butajo ob gore, odskakujejo iskreč in stokajoč od njih ter tulijo in preplavijo daljne doline.

Tako se trudi stara mati kozakova, ki spremlja svojega sina k vojski: pogumno in najboljše volje jezdi na črnem konju, roke ima uprte v bok in čepico po strani na glavi, ona pa teče jokajoč za njim, sega po stremenu, mu grabi vajeti, vije roke in joka grenke solze.

Divje se vzpenjajo med deročimi valovi zažgani drevesni parobki in kamni na višje ležečem bregu. In čoln stremi k bregu, se vzdigne na valovih ter zopet pogrezne v globočino. Kateri kozak se je predrznil stopiti na čoln v času, ko se Dnjeper jezi? Ali mu je neznano, da požre ljudi kakor muhe?

Čoln je naposled pritisnil k bregu in iz njega je stopil čarovnik. Ni mu dobro v duši, grenko občuti mrtvaško slavnost kozakov v čast njih ubitega gospoda. Pa je tudi Lehov padlo veliko: štirinštirideset gospodov z oklepi in župani in triintrideset kmetov je bilo razsekanih v kose, ostale so s konji vred odgnali v sužnost, da jih prodajo Tatarjem.

Čarovnik je stopal po kamnitih stopnicah med ogorelimi parobki v globočino, kjer si je izkopal kočo iz prsti. Tiho je vstopil in vrata so zaškripala. Nato je na pogrnjeno mizo postavil neko posodo ter metal s svojimi dolgimi rokami neznana zelišča vanjo; nato je prijel za lesen vrč, zajel vode in začel škropiti, dočim je gibal z ustnicami ter mrmral neke rotilne besede. Soba se je napolnila z rožnobarvno svetlobo, strašen je bil videti njegov obraz, s krvjo napolnjen, le globoke gube so delale črne črte in oči so mu bliskale kakor plamen.

Brezčastni grešnik! Brada mu je že davno osivela, obraz mu je naguban, sam ves trhel, a vedno še snuje brezbožne načrte.

Bel oblak se je vzdignil v koči in nekaj veselju podobnega je šinilo po njegovem obrazu. Hipoma je pa obstal kakor okamnel z odprtimi usti in lasje so se mu kakor ščetine ježile na glavi.

Čuden obraz se mu je zasvetil iz oblaka. Nepoklican, nenaprošen se je znašel, vedno razločnejši je postajal in osteklele oči so se uprle v čarovnika. Poteze, obrvi, oči, ustnice — vse mu je neznano, nikoli v življenju še ni videl tega obraza. Sicer ni nič strašnega na obrazu

Prisilna sredstva bi pa imela v sedanjih že itak več kot dovolj razburjenih časih za posledico prav resne nemire, ki bi se raztegnili bliskoma po celi deželi.

Dolžnost visoke c. kr. deželne vlade pa je, da vse stori, da se prepreči take nemire.

Tudi raz to stališče je torej moja pritožba utemeljena.

4.)

Konečno moram še opozoriti, da sem vposlala sočasno dosloven prepis te svoje pritožbe visokemu deželnemu odboru vojvodine Kranjske, da se bode mogel takoj energično in brez obzirno zavzeti za nedotakljive avtonomne pravice, katerim preti s takimi ukazi, kakoršen je s tem izpodbijani ukaz, največja nevarnost.

Prepričana sem tudi, da bode visoki deželni odbor v polni meri storil svojo dolžnost in od visoke c. kr. deželne vlade izposloval, da prekliče svoj ukaz z dne 18. oktobra l. 1892, št. 2092 Pr. in tako vrne mir narodnostno najbolj enotni deželi, to je kranjski kronovini, ki je tega miru že skrajno potrebna.

V očigled utemljenosti svoje pritožbe izrekam

prošnjo:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo blagovoli le-to pravočasno zoper tuoblastni ukaz z dne 24. oktobra 1908 štev. 371/Pr. vloženo pritožbo predložiti visoki c. kr. deželni vladi Kranjski v Ljubljani — visokoposlednja pa blagovoli pritožbi ugoditi ter izpodbijani ukaz razveljaviti kot protizakonit.

V Ložu dne i. t. d.

Poročilo županstva v Ložu na deželni odbor kranjski se pa glasi:

Mestna občina Lož je dobila od c. kr. glavarstva v Logatcu ukaz z dne 24. oktobra 1908 štev. 371/Pr., čegar prepis se prilaga pod A.)

Ta ukaz se nanaša na krajevne table.

Proti temu ukazu je mestno starešinstvo sklenilo vložiti pritožbo na visoko c. kr. deželno vlado kranjsko in o tem sočasno poročati visokemu deželnemu odboru; prisiljena je bila pa k temu vsled pritožbe meščanov v prepisu pod B.)

Ta svoj sklep je mestna občina Lož tudi že izvršila in proti gorenjemu ukazu vložila pod C.) v prepisu priloženo pritožbo.

V ti pritožbi se zastopa pravno mnenje, da se s takimi ukazi krši v osnovnih zakonih zajamčeno enakopravnost in poleg tega krši tudi avtonomne pravice slovenskih občin na Kranjskem in visokega deželnega odbora.

V ti pritožbi se je dalo tudi izraza vroči želji, da bi visoki deželni odbor zastavil svojo vplivno besedo, da se odbije take napade na narodno enakopravnost in avtonomne pravice slovenskih občin na Kranjskem.

Te pomoči od strani visokega deželnega odbora s tem prosim in sem uverjena, da me visoki deželni odbor pri obrambi najsvetejših narodnih svetinj ne bode puščal osamljene.

Izrekam vsled tega vdano

prošnjo:

Visoki deželni odbor blagovoli to vdano poročilo vzeti odobrilno na znanje ter mi nakloniti v ti zadevi zaprošeno pomoč.

V Ložu dne i. t. d.

Navedli smo do tu zgolj suha dejstva.

Naše mnenje je pa, da je deželni odbor kranjski poklican, da v zadevi napisov na krajevnih tablah takoj stori odločne korake pri c. kr. deželni vladi kranjski in da od poslednje izposluje, da bode prišlo čim preje do preklica onega ukaza z dne 18. oktobra leta 1892 štev. 2092/P., s katerim jedino upravičujejo politične oblasti I. stopinje svoje postopanje proti samoslovenskim napisom na Kranjskem kot v narodno skoro najbolj enotni deželi avstrijski.

To bi bilo želeti tudi raz stališče, da se odstrani povode novemu razburjenju in morebitnim nemirom.

Da se vrne vendar enkrat mir v deželo, mora pa biti konečno posebno pri srcu tudi c. kr. deželni vladi.

Sicer je pa naše mnenje tudi, da se bode morala ta zadeva, ako bi nepričakovano dotlej še ne bila urejena v zmisli pravičnosti in dejanskih razmer v narodno skoraj najbolj enotni deželi **spraviti v razgovor v prvem zasedanju našega deželnega zbora in da bode ena prvih in najsvetejših dolžnosti vseh slovenskih poslancev brez razlike strank,** da napravijo v zadevi napisov na krajevnih tablah na Kranjskem tako stanje, kakršno je zahteva čast in ponos slovenskega avtonomnega ljudstva in najsi toči potem krokodilove solze Mihec ali Mihelj.

Dr. A. K.

Izpremembe v ministrstvu.

Splošno mnenje je bilo, da bo ministrstvo Beck vodilo čoln naše državne uprave po razburkanem morju avstrijskih kronovin vsaj še do konca tega leta in da se bo še pod njegovim vodstvom slavila šestdesetletnica vladanja našega cesarja, kajti do zasedanja češkega deželnega zbora se ni pripetilo nič takega, kar bi moglo omajati stolčke bodisi ministrskemu predsedniku, bodisi ostalim ekscelencam.

Nič ni trajnega na svetu, to je moral tudi okusiti baron Beck ter lepo odložiti mesto krmarja avstrijske notranje politike. Vrgli so ga pravzaprav nemški krščanski socijalci, neposreden vzrok je bil pa češki deželni zbor in posledice: demonstracije v Pragi in demisija čeških ministrov dr. Fiedlerja in Prašeka. Nemci so namreč obstruirali v češkem deželnem zboru ne da bi imeli zato pravega vzroka. Majhen povod njih obstrukcije so bile tudi ljubljanske demonstracije, ker so vsled tega hoteli vlado spraviti v stisko. Prvi povod je bil, ker se ni imenoval neki nemški aktuar pri deželnem odboru. Zaradi te malenkosti so potem začeli z obstrukcijo in končno tudi dosegli, da je vlada — seveda proti glasovom čeških ministrov — zasedanje deželnega zbora odgodila.

Čehi bi radi videli, da bi deželni zbor redno deloval in zato so bili po vsej pravici ogorčeni, ko se je vlada udala zahtevam Nemcev ter odgodila deželni zbor. Posledica so bile demonstracije in pa demisija čeških ministrov. Nato so še nemški krščanski socijalci v tem oziru v delegaciji stavili vprašanje in Beck je moral iti!

Slovenci in Slovani sploh sicer nimamo vzroka žalovati za njim, vendar moramo objektivno priznati, da je imel dobre zmožnosti za vladnega načelnika in da je večkrat prav srečno jadral skozi vrtinec burne avstrijske notranje politike, ne da bi zvrnil čolna. Tudi precej zaslug se mu ne more odreči.

Spravil je pod streho volilno reformo, srečno izvedel nagodbo z Ogrsko, kar vse sicer za nas Slovence nima koristi, toda pripisujemo to Becku kot dobremu državniku. Da se je pričelo s podržavljenjem železnic, je tudi njegova zasluga vsaj kot načelnika vlade. Istotako se je pod njegovim ministrstvom začelo delati na zboljšanje deželnih financ in predložil načrt zakona za splošno starostno in invaliditetno zavarovanje. V tem oziru je torej tudi zaslužil od naše strani posmrtnico.

Bodoči mož je dosedanji notranji minister baron Bienerth, po mišljenju krščanski socijalec in kar je čudno, z njim simpatizirajo tudi socijalni demokratje.

---

in vendar se je čarovnika polastila strahovita groza. Neznana, čudna glava je osteklelo gledala vanj skozi oblak.

Oblak se je razkadil, neznan obraz se je še jasnejše videl in ostre oči so trajno visele na njem.

Čarovnik je obledel kakor stena, z divjim, sicer nenavadnim glasom je zakričal in prevrnil posodo .... Vse je izginilo ....

XI.

„Pomiri se, ljubljena sestra!“ je rekel stari asavl Gorobec. „Sanje so spanje, le redko se uresničijo.“

„Lezi spat, sestrica!“ je rekla njegova mlada snaha, „pokličem staro vedeževalko, nji se ne more nič nečistega zoperstaviti, vzela Ti bo tugo.“

„Nič se ne boj,“ je rekel mladi asavlov sin in segel po sablji, nihče Ti ne bo lasu skrivil.“

Temno, s kalnimi očmi je zrla Katarina na vse in ni dala odgovora.

„Sama sem si povzročila pogubo, ker sem ga izpustila iz ječe,“ je končno vendar rekla. „In zdaj mi ne da miru! Že deset dni sem v Kijevu in bolest ni za trohico manjša. Tiho sem mislila na maščevanje ... a prikazal se mi je strašen v sanjah! Bog varuj, da bi ga Vi videli takega! Še vedno mi srce tolče kakor kladivo. ‚Tvoje dete razsekam na kosce!‘ je kričal, ‚ako ne postaneš moja žena ....‘ in ihteč je planila k zibelki in prestrašeni otrok je iztegnil roke ter zakričal.

Od besnosti je škripal in se srdil asavlov sin, ko je slišal te besede. Tudi asavla je zgrabila jeza.

„Naj le poskuša ničvredni antikrist semkaj priti: videl bo, če imajo roke starega kozaka še kaj moči. Bog me vidi,“ je rekel in dvignil modre oči kvišku, „ali nisem pridirjal, da pomagam svojemu bratu? Bila je njegova sveta volja! Našel sem ga že na mrzlem ležišču, na katerem je ležalo že mnogo kozakov. Ali ni bila mrtvaška svečanost krasna? Ali smo le enega Leha izpustili živega? Pomiri se torej, dete. Nihče se Te ne drzne razžaliti, izvzemši, da ne bova ne jaz ne moj sin več živa.“

Po teh besedah je stopil stari asavl k zibelki. Otrok je zagledal na jermenu visečo s srebrom okovano pipo ter puško z bliskajočim jeklom, stegnil mu je roke nasproti ter se smehljal.

„Kakor njegov oče!“ je rekel strari asavl ter dal otroku pipo. „Že v zibelki hoče kaditi pipo.“

Tiho je vzdihnila Katarina te začela zibati. Dogovorili so se, da prečujejo noč skupaj, toda po kratkem času so vsi zaspali, tudi Katarina je zadremala.

Na dvorišču kakor v koči je bilo vse tiho, le kozaki, ki so bili na straži, niso spali.

Nenadoma je pa Katarina zakričala in se zbudila; tudi vsi drugi so se zbudili.

„Umorjen je, zaklan!“ je zakričala ter se vrgla na zibelko.

Vsi so planili k zibki in skoro okamneli od strahu: otrok v zibki je bil mrtev. Nihče ni mogel spraviti glasu iz sebe, nihče ni vedel, kaj naj si misli o tem nezaslišanem umoru.

XII.

Daleč proč od Ukrajine, ko se že prepotuje Poljsko in imamo tudi ljudstva bogati Lvov za seboj, zagledamo vrsto visokih gora. Gora za goro kakor veriga iz granita omejuje in oklepa zemljo in jo vkuje v skalne velikane, da ne vdre šumeče in divje morje. Ti granitni vrhovi se vlečejo v Valahijo in v sedmograške dežele, kjer delajo mejo kakor podkev med gališkim in ogrskim narodom. Takih gora mi nimamo.

Oko se s čudom upira v nje in na marsikateri vrh še ni stopila človeška noga. Čudovita je njih oblika: ali je srdito morje v viharju stopilo čez bregove ali je valove v vrtincu vrglo ven in ali so ti v zraku okamneli? Ali so se morda z neba odtrgali težki oblaki ter zagozdili zemljo, kajti barva gorovja je tudi tako modra in beli vrh se sveti in blišči v solncu?

O Karpatih poročajo že ruske pravljice in za gorami se sliši še sempatja sorodna beseda, toda tista vera ni več in nič več tisto narečje. Tu stanuje mnogoštevilno ljudstvo ogrsko; jezdijo, tolčejo in pijančujejo prav tako kakor kozaki in se ne sramujejo radi konjske oprave in drugih kaftanov krasti dukate iz žepov.

Med temi gorami so prostorna, velika jezera. Nepremična kakor steklo in na njih površini se zrcalijo goli vrhovi kakor zelena podnožja gora.

Bienerth se zdaj trudi, da sestavi koalicijsko ministrstvo, v katerem bi bile zastopane vse večje stranke. Največ preglavice mu delajo Čehi in napredni Nemci. Prvi se upirajo vstopu v ministrstvo, ker se boje doma volilcev, ki so še preveč razburjeni od zadnjih dogodkov radi odgoditve deželnega zbora in demonstracij nemških buršev, za katerih oslarije zapostavlja vlada vse drugo.

Novi ministrski predsednik mora torej najprej gledati, da napravi med Nemci in Čehi kak modus vivendi, nekako premirje, kar se mu bo najbrž le težko posrečilo.

O jugoslovanskem ministru krajanu ni govora v novem ministrstvu. V krogih S. L. S. se govori, da je Bienert menda že ponudil portfelj poslancu dr. Šušteršiču. Ta je pa baje odklonil, ker bi imel materijelno škodo, ako postane minister in bi ga morda med tem časom lahko kdo drug izpodrinil v vodstvu stranke. Dr. Šušteršič pa ni samo odklonil, ampak je bil tudi zoper to, da bi se kdo drug imenoval za jugoslovanskega ministra, ker nikomur ne privošči te časti. Poprej omenjeni krogi govore o tem kakor o dejstvu in se tudi hudujejo na dr. Šušteršiča, ker pravijo, da je v mnogih ozirih jugoslovanski minister potreben. To govorico samo beležimo brez opombe in komentarja; koliko je resnic na nji, ne moremo še zdaj konstatirati.

Naj bo novo ministrstvo že kakršnokoli hoče, Jugoslovani ne bomo zastopani v njem in imamo od nove vlade prav toliko pričakovati kakor od prejšnje, pravzaprav — nič!

Postavimo Iliriji spomenik! (Konec.)

Poleg čitalnice in knjižnice, poleg seznanjevanja s francoskim jezikom in francosko kulturo pa bi imel „Club franco-illyrien“ še drugo zadačo, namreč pripravljati pot, da se postavi v doglednem času primeren

„Museum Regni Illyriae“,

kot kulturen spomenik tedanje dobe.

Danes se postavljajo raznovrstni narodopisni, deželni, mestni, strokovni muzeji povsod, kjer je ondotno ljudstvo v svojem kulturnem razvoju uvidelo potrebo shraniti in zbirati razne spomenike in dragocenosti, da se shranijo i nadaljnemu potomstvu v svoji bistvosti in istinitosti. Imamo pa poleg takih muzejev še posebne kulturne shrambe, kjer so zbrane posebnosti in dragocenosti posameznih mož (Goethejev muzej, Garibaldijev, Napoleonov itd.), ali pa posameznih epoh (n. pr. muzej francoske revolucije v Parizu itd.).

Museum Regni Illyriae bi bil za nas Slovence velevažen dokument v dobi ilirskega kraljestva, dokument našega političnega in kulturnega življenja v Iliriji, spomenik naše svobode in samouprave, našega narodnega in literarnega prerojenja.

Koliko predmetov imamo še danes po celi Sloveniji, ki še živo pričajo na ilirsko dobo, koliko naših slavnih mož (n. pr. Vodnik) je bilo samo v ilirski dobi najbolj delavnih za naš narod, koliko kulturnega dela izza francoskih časov priča še danes o tedanjem življenju! In ali bi se ne dali vsi ti posamezni deli zbrati, postaviti tedanjim našim narodnim predstaviteljem vsaj skromne spomenike, odločiti vsaj nekoliko prostora onim francoskim in avstrijskim vojskovodjam, državvnikom in dostojanstvenikom, ki so igrali v našem življenju tedanje dobe važne uloge!!

Tu smemo na eni strani računati tudi na podporo francoskega naroda, ki bi gotovo za tako kulturno delo drage volje prispeval za ilirski spomenik s tem, da bi daroval kopije posameznih važnih aktov, kakor tudi kopije slik iz tedanje dobe in mož, ki so bili interesirani na našem ozemlju. Koliko bi se tu dalo zbrati z ozirom na slovensko-francoske stike v tedanjem času, si niti danes ne moremo predstavljati, ker je materijal preobširen in preraztresen. Da bi Francozi, posebno kar se tiče njih kulturnih društev in zavodov, šli tukaj Slovencem radevolje na roke ter tako obnovili mesto nekdanjih političnih stikov, kulturne zveze, je gotovo.

Na drugi strani bi pa tudi naša vlada, ki je bila tedaj predvsem interesirana na jugu, gotovo, ker se gre za kulturni zavod in kulturen namen, ne mogla odreči prispevkov za svojo historijo v dobi francoske revolucije, ki bi naj imela najvažnejše pojave nazorno ohranjene v muzeju Ilirije.

S tem bi se pa gotovo postavil tudi najlepši spomenik Iliriji, ki bi jasno pričal o kulturni zrelosti in sposobnosti slovenskega naroda. Obenem bi pa nam bil tudi najbolj umljiva in jasna knjiga tedanje dobe, tedanjega našega narodnega življenja.

Klubova naloga bi bila torej poleg časnikov in knjig zbirati polagoma tudi slike in razne predmete, ki spominjajo na direktne francosko-slovenske stike, na ilirsko dobo, ali pa sploh kakor koli na tedanje odnošaje ter tako polagoma pripravljati pot, da se postavi samostojen muzej s čitalnico in knjižnico.

Dalje bi pripravljal tudi, da se dostojno proslavi ob priliki stoletnice ilirskega kraljestva slovenska narodna celokupnost, ki bi šla ob tej priložnosti pred narodovega najvišjega zakonodajca in vladarja, ki se s ponosom nazivlje v vseh vladnih in državnih aktih, poleg avstrijskega cesarja tudi

Rex Illyriae

se pokloniti in mu raztolmačiti kulturne zahteve in potrebe slovenskega naroda.

Kakor je našemu občinstvu dobro znano, je po zmagi avstrijske vojske nad Francozi Ilirija oficijelno še vedno obstajalo kot kraljestvo, dasi se je koj v prvih letih (1816) odtrgala Dalmacija in se leta 1849 oz. 1852 razdelila v sedanje slovenske provincije. Danes je torej Slovenija, ki v resnici oficijelno ne obstoja, ravno tako v očeh vladarske rodbine kraljestvo (namreč: Ilirija) kakor je kraljevstvo Češko, ali pa Hrvatsko, dasi sta v resnici ti deželi ravno tako avstrijsko-ogrski provinciji kakor Kranjsko ali Primorje. Naša Ljubljana bi se kot stolica nekdanjega ilirskega kraljestva, z isto pravico nazivala „kraljevska“ Ljubljana, kakor se danes imenuje kraljevski Zagreb ali pa královská Praha, dasi ni bil naš cesar kronan ne za hrvatskega in ne češkega kralja. Istotako bi se dežele Kranjsko, Koroško, Goriško, Istra in Trst (do leta 1852 ofiicijelno še nazivano regnum Illyriae, ali pa provincia Illyriae) danes lahko nazivale pod skupnim imenom kraljestvo Ilirija, kakor se danes imenuje Hrvatsko-Slavonija-Dalmacija: Trojedina kraljevina, ali pa se nazivljejo Češko, Moravsko in Šleško: dežele češke krone.

Avstrijski vladar se nazivlje še danes poleg kralja Čehov, Ogrov in Hrvatov tudi kralja Ilircev! Primerjaj titul avstrijskega cesarja: Franciscus Josephus I. D. G. Imperator Austriae, Rex Bohemiae, Galiciae, Illyriae etc. et ap. Rex Hungariae. (Primerjaj navadni srebrni denar n. pr. krone). Značilno, je da se pri krajšem naslovu vedno zove rex Illyriae, ne pa rex Croatiae!

Državno pravno razmerje z ozirom na habsburško vladarsko hišo je isto med Slovenci po francoski revoluciji kot med Čehi po belogorski bitvi in malo spremenjeno in drugače kot med Hrvati in cesarsko rodbino. Razlika je največ le v tem, da so eni znali ocenjevati in upoštevati dosledno državnopravne akte ter razmerja do vladarske hiše, drugi so pa pozabili, da so bili avtonomni državljani. Da je ta položaj bil posledica zunanjih okolnostij, na stvari nič ne spremeni, ker je tedanja avstrijska vlada sama priznala politični položaj Ilirije, s tem da je podpisala pogodbo, državnopravnim. Faktje, da smo bili Slovenci državnopripoznani, narodno avtonomni in le politično podrejeni francoski vladi.

Toda pustimo vse to na strani. Naš narod je demokratičen in kot naprednemu narodu nam je vse eno, ali živimo v vojvodini, grofiji, kraljestvu ali cesarstvu. Toda nekaj je, česar si ne damo in ne smemo pustiti vzeti to je: pravico samouprave v narodnih in kulturnih potrebah!

In ravno prihodnje leto bo najbolj ugodno, da manifestiramo za

narodno avtonomijo,

da pride ob tej priliki ves slovenski narod pred svojega ustavovernega cesarja in kralja se poklonit in mu izročit spomenico za kulturne zahteve slovenskega naroda, ki je bil vedno in vsikdar najlojalnejši njegov podanik in je tudi sedaj najvažnejša opora vladarske hiše na slovanskem jugu.

Ne privilegijev, ne titulov in naslovov ne zahteva slovenski narod, njegova edina zahteva je le, da dobi narodno samoupravo, da dobi svoje kulturne narodne zavode, predvsem vsaj one, ki so bili že pred sto leti v „kraljevski“ Ljubljani.

Z ozirom na današnji politični položaj je neobhodno potrebno, da je slovenski narod pripravljen, da stopi z utemeljenimi in odločnimi zahtevami pred javnost, ko se bo odločevalo o usodi posameznih narodov, predvsem pa, ko se bo reševalo avstrijsko jugoslovansko vprašanje.

Ako si vsaj nekoliko predočimo stremljenja ilirske dobe in poznejšega ilirskega gibanja, smo na jasnem z našim narodnim in političnim programom. Razlika je le ta, da smo danes vseskozi demokratičen narod, ki se nikakor noče in tudi ne sme okoristiti na škodo svojega soseda.

V znamenju enakopravnosti, svobode in bratstva naj gre naše bodoče delo in tako bomo najbolj proslavili stoletni spomin one velike dobe, ki je zanesla tudi v naše dežele svoje ideje!

Vsekakor se spomin tako velike in za Slovence tako važne dobe ne sme tiho preiti, treba se je pripraviti na dostojno manifestacijo, zato pa je treba podrobnega preddela in priprav.

Ki—.

Politične vesti.

Srbski veleizdajalci na Hrvatskem. Poročali smo že obširno o srbski veleizdaji, ki jo je insceniral baron Rauch, da si nekoliko utrdi svoje že jako omajano stališče. Vsakega le malo osumljenega Srba na Hrvatskem so zaprli in zdaj zdihuje v ječah že 48 Srbov, od katerih so mnogi zaprti že čez tri mesece, ne da bi bili zaslišani in obtoženi. To so res prave azijatske razmere, kajti tudi na Hrvatskem obstoji zakon, da se mora v preiskovalni zapor privedenega osumljenca kmalu zaslišati in obtožiti. Zaprti Srbi so začeli gladovati in niso hoteli nobenih stvari več zavžiti. Najbolj vstrajna sta bila profesor Pribičevič in župnik Milič, katera so pripeljali v bolnico, da bi jih s silo hranili, kajti bila sta od gladovanja že tako slaba, da je bilo njih življenje v nevarnosti. S takimi sredstvi hočejo izsiliti zaslišanje in obtožbo.

Hrvatska stranka prava je imela dne 5. t. m. dobro obiskano zborovanje, na katerem je med drugim sklenila, da se organizira na Hrvatskem legija prostovoljcev pod vojaškim nadzorstvom in sicer v bran — proti Srbom! To se tako čudno sliši, da bi človek skoro ne verjel. Brat po krvi in po jeziku naj, ne kot vojak, ampak prostovoljno, strelja in mori brata. Tako daleč je privedlo slepo sovraštvo do Srbov Frankovce, dočim so vse ostale hrvatske stranke, zlasti one, ki so združene v koaliciji, za Srbe. Seveda je potem umevno, da Rauch ne bo še tako hitro odletel z banske stolice kakor bi sicer, ako bi se vse hrvatske stranke zavzele za njegovo odstranitev.

Nemčija in Francija v konfliktu. Nemški podaniki, službujoči v francoski tujski legiji, so v Kasablanki desertirali na nemško ladjo in uradnik nemškega konzulata jih je vzel v svoje varstvo. Vsled tega so francoski vojaki naskočili dotično ladjo in zahtevali izročitev dezerterjev. To je povzročilo resen konflikt med Francijo in Nemčijo in zlasti slednja hoče ta dogodek tirati do skrajnosti in polaga veli-

kansko važnost na to zadevo, da bi ložje skrila svojo blamažo glede priobčenja cesarjevega pogovora, ki ga je objavil angleški list „Daily Telegraf.“

Pogajanja med Turčijo in Bolgarsko se še vedno nadaljujejo, ker se še dosedaj niso mogli zediniti glede višine odškodnine, ki jo zahteva Turčija za odstop Bolgarske in Rumelije.

Bolgarija se razorožuje. Bolgarska vlada je odpustila najstarejše vojake vseh strok, ki so že doslužili vojaško dobo. Njih aktivno vojaštvo obsega zdaj le še 25000 mož. Pišejo, da se je razoroženje vršilo zato, da pokaže Bolgarija svojo miroljubnost pa tudi zato, da si prihrani tiste vsote, ki stanejo državo za vzdrževanje vojske.

Mohamedanci na Dunaju. Cesarju se je šla poklonit deputacija bosanskih Mohamedancev ter zahvalit, da je anektiral Bosno in Hercegovino ter s tem ustanovil redno državnopravno razmerje. Deputacijo so poslali tudi sarajevski španjolski židje in še ta mesec jo pošljejo tudi bosanski in hercegovinski katoliki.

Madžarsko nasilje proti socijalnim demokratom. V Reki se je vršil shod socijalnih demokratov, na katerem je predaval tudi slovenski socijalni demokrat Etbin Kristan. Komaj se je govornik dotaknil osebe barona Raucha, ne sicer z imenom, pač pa z oznako „eksponent,“ so policisti razgnali shod ter aretirali Kristana. Kristan je z gladovanjem izsilil, da so ga izpustili. Socijalni demokratje so nato stopili v splošno stavko in zdaj štrajkajo vsi delavci na Reki. Tudi v Zagrebu so socijalni demokratje demonstrirali in policija je proti njim z najhujšo strogostjo, lahko rečemo brutalno nastopala. Nekdo je zaklical „Abzug Frank!“ Bil je takoj aretiran, obsojen na 14 dni zapora ter izgnan za eno leto.

Nemškofrancoski konflikt v Kasablanki se je poravnal s tem, da sta zastopnika obeh vlad podpisala izjavo, da se podvržeta razsodišču, ki naj določi, katera država naj drugi izreče obžalovanje.

Nova volilna reforma na Ogrskem. Minister Andrassy je predložil ogrskemu državnemu zboru volilno reformo, ki je produkt njegovega uma in ki zagotovi Madjarom nadvlado. Tej volilni reformi nasprotujejo vse nemadžarske stranke in pa zlasti socijalni demokratje. To je gotovo, da se bodo v ogrskem državnem zboru odigravali še burni prizori, predno se volilna reforma sprejme — toda mislimo si lahko, da bo končno le sprejeta, naj se nasprotniki še tako protivijo.

Iz slovenskih dežel.

Glavni zbor narodne stranke na Štajerskem. Mladi, čili možje vstajajo in vodijo mlado, čilo stranko, ki ima vse znake dolgega blagonosnega življenja na sebi. To se je pokazalo na glavnem zboru narodne stranke in slišavši lepo poročilo o strankinem delovanju bi moral še pokojni dr. Dečko biti vesel ter reči: „Da, v tem zmislu delajo kakor sem jaz delal!“ Vesel bi bil teh mladih, navdušenih mož, katerim je vsa skrb za gospodarski in narodni blagor slovenskega ljudstva. Tudi nas veseli iskreno to lepo zborovanje, predvsem pa rodoljubno zatajevanje, ko gre za skupno narodno korist. Narodna stranka je samozavestna in se zaveda svoje vrednosti, zato bi se ji ne bilo treba kloniti pred nikomur. Vendar se je zavedala, da je treba zapostaviti lastne interese celokupnega slovenskega naroda na Štajerskem, uvidela je, da je treba v sedanjih resnih časih složno nastopati proti Nemcem ter vladi pokazati, da nastopata slovenski stranki, kadar gre za interese slovenskega naroda, skupno in edino. S tega stališča torej najsrčnejše odobravamo taktiko narodne stranke. Resolucija, ki se je z ozirom na kompromis sklenila, se glasi: „Uvažujoč, da tvorijo slovenski poslanci v deželnem zboru štajerskem vsled krivičnega volilnega reda le neznatno manjšino, katera more nasproti združenim nemškim strankam le s složnim in odločnim nastopom varovati najnujnejše koristi prebivalstva v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru, smatra glavni zbor narodne stranke kot slovenskemu narodu najkoristnejše, da vse obstoječe politične struje pošljejo v deželni zbor dogovorno najsposobnejše politike kot poslance. Glavni zbor narodne stranke soglasno izraža, da ljudstvo brez ozira strank v pravilnem razumevanju položaja v pretežni večini sedaj ni naklonjeno medsebojni volilni borbi slovenskih strank. Zato se izvrševalnemu odboru naroča stopiti z odborom kmečke zveze v Mariboru z ozirom na sklep zaupnikov te stranke z dne 29. oktobra t. l., takoj v dogovor zaradi častnega kompromisa za volitev v deželni zbor. Obenem se naroča izvrševalnemu odboru, da pravočasno skliče v vsakem slučaju zbor zaupnikov narodne stranke, ki bodo o nadaljnih korakih končno sklepali.“

Slov. meščanske šole na Štajerskem in štajerski deželni šolski svet. Občine Žalec, Št. Jur ob južni železnici in Trbovlje so prosile deželni odbor, da se ustanove pri njih meščanske šole s slov. učnim jezikom. Deželni šolski svet bi moral deželnemu odboru oddati svoje mnenje, toda tega ni storil in ni ničesar ne poizvedoval ne poročal o potrebi teh šol, dočim je o vseh drugih prošnjah za nemške meščanske šole oddal svoje mnenje. Torej so celo državne oblasti postale strankarske, kadar gre za slovenske zadeve!

Nemški spodnještajerski učitelji proti poučevanju slovenščine! Pri zborovanju nemškega učiteljskega društva za Spodnje Štajersko se je tudi o tem razpravljalo, ali bi ne kazalo na nemških šolah poučevati slovenščino. Ker so v zadnjem času prišli Nemci povsod v Avstriji do spoznanja, da je potrebno Nemcem znanje druzega deželnega jezika in so to tudi graški listi priporočali spodnještajerskim Nemcem, se je o tem med nemškimi učitelji razpravljalo. Vendar so sklenili z 19 proti 13 glasom, da se slovenščine ne poučuje, iz enostavnega vzroka, ker nemški učitelji po večini ne znajo slovenskega jezika in bi tega torej tudi ne mogli poučevati.

Sokol v Ptuju se je vkljub vsem zaprekam in nasprotovanju Nemcev ustanovil. Znamo ceniti, kolikega pomena je rdeča srajca za ptujske Slovence in našo narodno stvar, zato odkritosrčno pozdravljamo novega Sokola, kateremu želimo, da bi vršil v polni meri svojo nalogo ter navduševal slovenske prebivalce v borbi za narodni obstanek.

Zadruge ne smejo prirediti vinskih sejmov! Posojilnica v Vojniku je hotela prirediti vinski semenj, toda štajersko namestništvo ga je prepovedalo, češ da prirejanje sejmov ne spada v delokrog zadrug. Kaj naj pa potem spada, ako zadruga v kmečkem kraju ne sme prirediti koristnih naprav v povzdigo kmečkega stanu? Menda to zaman vprašujemo nemške uradnike pri namestništvu, ki so tako odredbo skuhali.

S Koroškega. Naš deželni zbor je zaključil svoje zasedanje. Dobrega ni veliko prinesel nam Slovencem, pravzaprav veliko slabega. Omenili smo že proteste zoper ljubljanske demonstracije, omeniti pa moramo tudi sprejeti predlog, naj se ustanovi deželni kulturni svet kakor obstoji že v nekaterih kronovinah. V tem kulturnem svetu, čigar naloga bi bila, delati za povzdigo poljedelstva in živinoreje, naj bi bil slovenski jezik kot razpravni jezik izključen. Tretjina koroških prebivalcev naj bi bila torej izključena in odrinjena od blagonosnega dela takega kulturnega sveta. Trdno upamo, da vlada ne bo potrdila tozadevnega sklepa, ki naravnost nasprotuje državnim osnovnim zakonom! Nemški krščanskosocijalni poslanec Krampl je tudi predlagal izpremembo deželnega volilnega reda, kateri predlog je pa padel pod mizo, ker so liberalni Nemci vsi glasovali proti. Kakor pri drugih deželnih zborih, je tudi pri koroškem deželnem zboru izpremembe opravičena, vendar je bila večina proti, ker si je gotovo mislila, da pri novem volilnem redu ne bi izšla kot zmagovalka iz boja. Listi tudi pišejo, da so se nemški nacijonalci za prihodnje deželnozborske volitve zvezali s socijalnimi demokrati ter jim ponudili dva mandata, ako pojdejo z njimi kadar bo treba premeniti deželnozborski volilni red.

V Beljaku se naseli slovenski odvetnik. To novico beležimo z velikim veseljem, kajti bilo je res potrebno, da je prišel v Beljak neodvisen človek. Doslej so večinoma bili v Beljaku najbolj zavedni slovenski železniški uradniki, ki gotovo ne morejo tako nastopati kakor neodvisne osebe.

Schulvereinske podružnice v slovenskih krajih na Koroškem. V Šmarjeti pri Velikovcu in Št. Jurju pri Celovcu sta se ustanovili podružnici nemškega Schulvereina. V Št. Jurju je pristopilo takoj 70 članov, nekateri s prispevki od 30 do 40 K.

Deželnozborske volitve v Istri. V kmečki volilni skupini so bili istotako voljeni kandidatje „Političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri“ in sicer prof. Matko Mandič, prof. Gjuro Červar, Dominik Trinajstič, Avguštin Rajčič, Luka Kirac in dr. Iv. Zuccon.

Kranjsko.

Združitev jugoslovanske državnozborske delegacije. Kakor vse kaže, se bosta jugoslovanska kluba v državnem zboru združila v en klub. To bi se že prvič zgodilo, ko bi naši kranjski klerikalni poslanci ne bili tako nestrpni in strankarski, češ da nočejo poslanca Hribarja v skupnem klubu. Mislili so, da bodo poslanca Hribarja osamili in da bo vse drlo pod Šušteršičevo komando, toda zmotili so se, kajti jugoslovanski klub, v katerem je sedel Hribar, je štel 21 poslancev, slovenski klub samo 16. Med voditelji slovenskih strank se je doseglo nekako sporazumljenje in zastopniki obeh klubov so imeli pred kratkim konferenco na Reki. Od nekdaj smo bili že zato, da se pokažimo vsaj na zunaj složne in edine, ker nas sicer še miši požro, in prvo mesto, kjer je neobhodno potrebno, da Slovenci vedno složni nastopajo, je državni zbor! Jugoslovanski klub bi po združitvi štel lepo število 37 poslancev, kar bi že nekaj izdalo in bi morala vsaka vlada računati s takim klubom. Sedem in trideset poslancev lahko z obstrukcijo razžene vsak državni zbor.

Protestni shod v Idriji se je vršil ob udeležbi okrog 3000 ljudij. Predsedoval je župan Šepetavec in govorila sta poslanec Gangl in sodrug Anton Kristan. Sprejete so bile resolucije, da se protestira proti neutemeljenemu in nezakonitemu razpustu občinskega odbora in odobruje postopanje občinskega odbora glede prezidave mestnega poslopja. Zahtevalo se je, da se kar najhitreje razpišejo občinske volitve, ki bodo najbolj jasno pokazale, kako si ljudstvo misli o nasprotovanju občinskega odbora deželnemu odboru. Prav trdno se nadejamo, da bodo dosedanji občinski odborniki zopet izvoljeni in da ne bo Oswaldova komanda in od deželnega odbora in vlade podprti terorizem in nepostavno postopanje imelo nikakega vspeha. Blamirali se bodo, ako sploh kaj mislijo doseči v Idriji!

Napis na Kranjski hranilnici. Obzirnost do slovenskega naroda, ki je s svojimi groši zgradil lepo palačo Kranjske hranilnice, bi moralo vodstvo Kranjske hranilnice že takrat, ko se je palača zgradila, napotiti, da bi poleg nemškega napisa dalo tudi slovenskega. Ne, to se ni zgodilo, prenapeteži so hoteli pokazati svojo trdnjavo kot popolnoma nemško. In tudi danes še niso premenili svojega napisa. Kaj hočejo pa s tem pokazati? Da jim ni do slovenskih vlog, da naj samo Nemci vlagajo vanjo denar, to hočejo s tem povedati. Dobro, butec bi bil tisti Slovenec, ki bi vložil še kak vinar v zavod, ki že na zunaj kaže svojo pristranost, svoje zagrizeno strankarstvo. In zdaj pa tisto jadikovanje in jamranje, ker Slovenci dvigujejo vloge! Ali vas še zdaj ni srečala pamet, kaj morate storiti, da si vsaj še nekoliko ohranite zaupanje slovenskega ljudstva? Bodite pravični slovenskemu jeziku, dajte mu tisto mesto, ki mu gre, ako sploh reflektirate na slovenski denar. Če ne, se vam pa sploh ni treba pritoževati, vsaj očitno na zunaj in znotraj kažete, da ne marate, da bi Slovenci nosili svoje groše k Vam.

Bodite torej sami zase, mi pa zase! Kadar boste nam pravični, takrat se pa pritožite, da Vam krivico delamo. Zdaj pa nimate vzroka! Naš jezik ste izrinili iz hranilnice, zato bomo pa še mi dvignili svoj denar tam, kjer ga ne marajo. Vaša palača s svojim velikim, zlatim nemškim napisom naj bo pa še Vašim potomcem, ko bo stala prazna in podrta, važen mementomori! Kam privede nacijonalna zagrizenost prenapete ljudi!

Kranjska hranilnica. Za denar jako trda prede Kranjski hranilnici. Dne 2. novembra jim je že ob pol 10. uri dopoldan pri izplačevanju zmanjkalo denarja. Letali so okrog po denar in ga dobili pri nemški banki „Kreditanstalt.“ Vlagatelji so bili silno vznemirjeni, ker so morali čakati več ur, nekateri še do druzega dne. Če pojde tako naprej, bo treba čakati na denar po cele tedne, če ga bo sploh mogoče izterjati. Jemlje se vsak dan ven in sicer ogromne svote, najmanj po 50000 K na dan, zato pa hranilnica tudi odpoveduje kredit trgovcem in obrtnikom in začela je odpovedovati tudi hipotekarni kredit in sicer menda najprej na Kranjskem, ker ve, da bo tukaj vse izplačano dobila. O hišah v Trstu in na Dunaju, kjer ima Kranjska hranilnica hipoteke, bi lahko povedali čudne reči, a se bojimo zaplembe. Dejstvo je, da je cela vrsta takih hipotek neizterljivih. Zato pa izterjuje v Ljubljani in na Kranjskem, boji pa se odpovedati na Dunaju in v Trstu. Cenitev vrednosti hiše v Trstu, ki je last hranilnice, je visoko pretirana. — Vloge se torej dannadan manjšajo in vprašanje je nastalo, kaj bo hranilnica počela s takim uradniškim aparatom in kaj — z rezervnim zakladom. Po izračunu izvedencev se bo morala polovica rezervnega kapitala porabiti za uradnike, ki jih bo treba živiti naprej, čeravno ne bo nič dela, za pokritje izgub pa ostala polovica ne bo zadoščala.

Priberačimo ljubljanskim Nemcem razbite šipe! Kakor znano, je ljubljansko deželno sodišče obsodilo demonstrante, da morajo povrniti tudi škodo za razbite šipe in napisne table. Skoro brez izjeme so obtoženci brez premoženja in jim je torej nemogoče to storiti. Če zdaj ne bodo mogli povrniti škode, preganjalo se jih bo pa pozneje, dokler se iz njih ne bo iztisnil zadnji krajcar za povrnitev škode. Tega pa Slovenci ne moremo trpeti in zato nasvetujemo, da se začne beračiti za ljubljanske Nemce oziroma za njih šipe. Berači naj se po vinarjih in sicer tako, da bo dal vsak Slovenec, bodisi mlad ali star, moški ali ženska, tudi dojenček pri maternih prsih en vinar! Vsak rodbinski oče mora dati toliko vinarjev, kolikor glav obsega njegova rodbina, posli morajo sami dati. V Ljubljani in po večjih mestih mora biti že vsakdo toliko zaveden, da da sam. Po vaseh naj se pa poveri kakemu zaupniku pobiranje, da bo od vsakega prebivalca, od vsake hiše izterjal beraški vinar! Niti najzadnja gorska vas, niti najubožnejši Slovenec se ne sme prezreti, vsak naj si v čast šteje dati beraški vinar za uboge Nemce. Beraški vinar naj se izroči združenemu narodnemu odboru, ki bo dajal nabrane zneske v beraški vinarski zaklad ter ga posebej upravljal. Le preračunimo, koliko bi izneslo, ko bi vsak Slovenec dal beraški vinar. Nas je čez miljon, vendar bi pa z vstrajnim, organiziranim nabiranjem lahko dosegli, da bi dalo 800.000 Slovencev po en vinar. Seveda je tukaj videti tudi one, ki ne bodo dali samo en vinar od glave, ampak en krajcar, nekateri morda 10 vinarjev. Na ta način lahko prinesemo do en miljon vinarjev, kar je toliko kakor 10.000 K, ki se bodo porabili za povrnitev škode, kolikor ta zadene obsojence, ostalo naj bi pa združeni narodni odbor porabil za žrtve in spomenik. Nemški dijaki so v Gradcu pobirali od hiše do hiše za schulvereinske šole in nabrali v kratkem času 7000 K. Posnemajmo jih in bodimo berači po vinarjih. Vsakdo naj si šteje v čast, da je v ta namen berač po vinarju in vsak Slovenec naj si šteje v dolžnost, ta vinar dati. Na noge torej, slovenski berači, in prosjačite okoli, toda ne zahtevajte veliko od posameznika, ampak tekmujte v tem, da od vsakega poberete vsaj en vinar, ki ga utrpi še tako ubožen človek. Z geslom: Beraški vinar za uboge Nemce, ki si ne morejo v tej hudi zimi napraviti šip na okna, pojdite od človeka do človeka, od vasi do vasi in pošljite vinarje združenemu narodnemu odboru v Ljubljano! Prosimo vse slovenske liste, da ponatisnejo ta poziv.

Železnica Trebnje - Št. Janž se otvori 14. t. m. Nova železnica bo velikega pomena za vinorodno dolino okrog Mokronoga in bo jako olajšala promet, ki se je dozdaj nagibal na Sevnico. Sicer bo res imela premogokopna družba v Št. Janžu največ dobička, toda prebivalstvo pride tudi do svojega. Industrija se bo gotovo povzdignila, kajti gore okrog Karmela in okrog Mokronoga nimajo samo premogovih žil, ampak tudi druge rude. Privoščimo vsem, da se je zgradila ta proga, čeprav so se dogajali pri zgradbi mnogi nedostatki in se je radi njih tudi zavlekla otvoritev.

Kaj mora slovenski trgovec imeti pred očmi nasproti kupujočemu občinstvu? Živahno gibanje zadnjega časa za gospodarsko osamosvojo se je zlasti v Ljubljani zelo prijelo slovenskega občinstva in to občinstvo zdaj dosledno gleda, kaj podpira. Vedno se poprej prepriča, da je firma slovenska, pri kateri kupi in marsikateri slovenski trgovec v Ljubljani ima zdaj še enkrat več opravila nego poprej. To pa naših trgovcev ne sme zapeljati, da bi morda izkoristili položaj ter slabše blago za višjo ceno prodajali, češ, saj moraš pri meni kupiti, ako nočeš iti k nemškemu trgovcu! To bi bila največja napaka naših trgovcev in če bi hoteli v polni meri izrabiti položaj, namreč v pravem kupčijskem zmislu, bi morali še cenejše in boljše blago prodajati, ker bi s tem občinstvo privabili in mu tudi dokazali, da ni nič izgubilo, pač pa še pridobilo, ko se je odločilo podpirati le domačega slovenskega trgovca. Torej nikakor in nikoli izkoristiti položaja ter kupujočemu občinstvu prodajati slabše in dražje blago, ker si s tem trgovec sam sebi lahko največ škoduje, škoduje pa tudi gospodarskemu gibanju in dotični pač tudi ne zasluži, da bi ga kdo podpiral. Takih židov Slovencem ni treba! Naj se ne moti dotični, da bi občinstvo premotil, le-to samo najbolje ve, po čim in v kakšni kvaliteti je poprej kupovalo in za vsak vinar vam natančno ve, za katerega pri enem trgovcu blago dražje plača nego pri drugem. Res se tudi dobi vrsto ljudi, ki mislijo, da morajo kritizirati vse, kar se dobi pri domačem trgovcu in trgovcu tudi takoj povedo: Tointo sem kupil cenejše, to je bilo boljše itd. Tudi s takimi je treba imeti potrpežljivost ter jih nikakor ne odganjati z besedami: Če Ti ni prav, pa pojdi drugam! Nasprotno, ljubeznjivo se jim mora dokazati, da to ni mogoče in da trgovcu ne kaže cenejše prodajati, sicer ima izgubo. Ravno take „nergače“ se najložje prepriča in pridobi, samo vljudno in ljubeznjivo je treba z njimi postopati. To so navadno ljudje, ki imajo že od nekdaj prepričanje, da je le pri tujcu vse dobro, pri domačinu pa vse za nič. V zadnjem času se je pa tudi teh ljudi prijela narodna zavednost v toliko, da hočejo podpirati le trgovca Slovenca in zato tembolj upijejo, ako že pri prvih poskusih naletijo na trgovca, ki jim res tako ne postreže kakor prejšnji njih dobavitelj. Ravno pri teh ljudeh ne izgubite potrpežljivosti, ampak jim dajte rajši cenejše nego drugim, da se bodo privadili in uvideli, da je pri domačinu dobiti ravno tako dobro, če ne cenejše in boljše blago. Vsak trgovec naj ima torej vedno pred očmi vprašanje: Ali je moje poslovanje pravo, solidno in reelno? Ali dajem konzumentom dobro blago za primerno ceno? Ali imam slovenske uslužbence, ki so vljudni in postrežljivi nasproti občinstvu? Le na ta način, da se ne bodo samo konzumenti držali gibanja za gospodarsko osamosvojo, ampak jih tudi trgovci podpirali s tem, da jim gredo na poprej označeni način na roko, se lahko dosežejo dobri in trajni uspehi.

Domača industrija. Slovenci imamo še malo industrije, zato je pa naša dolžnost, da vsaj tiste stroke industrije podpiramo, ki je v domačih rokah. Eden najbolj porabljivih predmetov dnevne potrebščine so gotovo kavini surogati. In tu vidimo še vedno, da prodajajo in vsiljujejo ljudem naši slovenski trgovci izdelke tuje industrije, različne Franke, Hauswaldte in podobne proizvode, čeprav imamo doma najboljše izdelke Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate, ki lahko tekmujejo z izdelki vsake druge podobne tovarne. Uvažujmo torej ravno pri teh predmetih geslo „Svoji k svojim“, ker s tem ne podpiramo samo domačina, ampak obenem vsa ona društva, katerim v prid se prodajajo izdelki „Jugoslovanske tovarne za kavine surogate“. V prvi vrsti bi morali to vpoštevati slovenski trgovci, ker se za „Trgovski dom“ prodajajo njeni izdelki.

Kaj mora slovenski trgovec imeti pred očmi nasproti svojim liferantom? Kdo Ti dobavlja in kako občuje s Teboj? To dvoje naj se trgovec vedno vprašuje, kadar naroči kako blago. Prvič: Prednost je dati pri vseh naročilih slovanskim liferantom. Zlasti češka industrija je že tako razvita, da v marsikaterih strokah presega nemško, zato se je tudi v prvi vrsti nanjo obrniti. Skrbljeno je tudi, da bodo češki industrijci in veletrgovci razširili svoje delovanje na slovensko ozemlje ter ustanovili tukaj svoja zastopstva. Omenjamo pa, da je dolžnost vsakega slovenskega trgovca, če obstoji v kaki stroki že slovenska industrija, da najprej to podpira, v drugi vrsti drugo slovansko industrijo in končno, če nima take zveze ali da mu vse preveč stroškov povzroča, šele neslovansko. V zadnjem slučaju mora pa gledati, da ima dotični dobavitelj slovenskega zastopnika in da ž njim slovensko korespondira. V dnevnikih čitamo: Ta in ta trgovec je zahteval, da se slovensko z njim korespondira. Tvrdka mu je ugodila in dopisuje z njim slovensko. Prvič zadosti s tem trgovec svoji narodni zavesti in pridobi ugled svojemu jeziku, drugič pa doseže s tem, da dobe slovenski trgovski uslužbenci pri veletržcih dobre službe. Eno kakor drugo je koristno in potrebno. Ker dobivamo večji del potrebščin z Dunaja, bodo morale dotične tvrdke nastaviti slovenske korespondente. Če bi jim pa promet tega ne kazal, bodo pa izročile slovensko korespondenco slovenščine zmožnemu človeku in na Dunaju so to slovenski visokošolci, ki so si že dozdaj veliko zaslužili s prestavljanjem slovenske korespondence. Ako naš trgovec strogo zahteva slovensko dopisovanje, bo to tudi dosegel ter imel zavest, da s tem posredno podpira slovenske študente. To je tudi nekaj oziroma prav veliko, kajti znano je, kako se bore naši dijaki za obstanek in da jim pride tudi najmanjši zaslužek v dobro. Na vsak način pa trgovec s tem koristi ugledu svojega jezika in obenem podpira bodisi trgovske uslužbence ali dijake. Ravnotako velja glede trgovskih potnikov. Tudi ti morajo s Teboj slovensko govoriti, ako jim daš naročilo in že poprej zahtevaj od tvrdke, naj Ti pošlje slovenskega potnika, sicer ne naročiš ničesar. S tem je zopet dana zmožnost, da pridejo slovenski potniki do dobrih služb. Tako mora torej slovenski trgovec podpirati gibanje za gospodarsko osamosvojo in če se bodo naši trgovci dosledno držali tega, bodo največ pripomogli, da bodo Nemci začeli upoštevati slovenski narod, pri katerem se je doslej z nemško besedo vse doseglo.

Književnost.

Predpisi zoper okvaro poljščine za Kranjsko, Koroško, Goriško, Istro, Trst in Štajersko so predmet XI. in XII. zvezka (knjiga 5.) poljudnopravne knjižnice, ki jo urejuje dr. Ed. Volčič v Novem mestu. Publikacija, katero toplo priporočamo, stane 80 h in se dobi pri g. pisatelju v Novem mestu kakor tudi pri knjigotržcih.

Domače ognjišče. List za starše in vzgojevalce slovenske mladine s prilogo „Naša bodočnost“ za šoli odraslo mladino. Vsebina št. 10: Dr. Bogdan Derč: Nekoliko črtic o mleku, M. Kabaj: Šola in dom. Dr. E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe. Drobtine. „Naša bodočnost“ obsega pesni, povesti ter poučne in zabavne spise. List toplo priporočamo vsakomur.

Opomba uredništva. Čitatelji nas vprašujejo, zakaj ne naznanjamo slovenskih publikacij ter ne ocenimo novoizdanih knjig. Naznanjamo jim, da prinašamo ocene in naznanila le takih knjig in publikacij, ki se jih nam v oceno pošlje. To je po sebi umevno in tako delajo vsi časopisi, kajti nihče ne more od nas zahtevati, da bi nekaj ocenili, česar nismo videli ali ne imeli. Uredništvo „Našega Lista" je v Ljubljani.

Raznoterosti.

Amerikanske stave povodom predsedniške volitve. Med volitvami so politični nasprotniki stavili med seboj, kdo bo zmagal pri volitvi predsednika in kdor je izgubil je moral rešiti stavo na različne načine, kakor se je v stavi dogovorilo. Največ stav je bilo jako smešnih v veselje občinstva. Ena najslavnejših igralk v Novem Jorku je morala v sodu brez dna plesati okrog kazinogledališča. V centralnem parku je splezal neki človek na drevo in z grmečim glasom naznanjal ljudem, da je pristna opica. Nekdo drugi je moral cel kilometer daleč plezati po vseh štirih po najobljudenejših nevjorških ulicah. Neki advokat je jezdil na oslu tako da je nazaj gledal in v roki držal zastavo z napisom: „Volil sem Bryana, ker sem bil tepec." Drugi so zopet vozili samokolnice in živali po ulicah. Našteli bi lahko nebroj takih stav, ki so bile v veliko veselje in smeh občinstva. Kajpada se je stavilo tudi za velike vsote denarja. Novi predsednik Taft je visok in jako rejen gospod in komaj je bil izvoljen, so že njemu na čast imenovali različne modne stvari z njegovim imenom. Vsak dan dobiva tudi že na tisoče pisem in pošiljatev in ima en človek dovolj opravila, da odpira in pregleduje pisma. Najboljše menda ni, biti predsednik ameriške republike.

Svoji k svojim!

Konečno se je začelo tudi pri nas uveljavljati načelo osamosvojitve na gospodarskem polju. Treba je pa, da se dosledno izvede v vseh strokah, torej tudi v zavarovalni. In ker je tega upati, išče **banka „Slavija"**

potovalnih in krajevnih zastopnikov.

Ponudbe sprejema nje generalni zastop v Ljubljani.

Edino pravi je samo
Thierry-jev balzam
z zeleno **nuno** kot varstveno znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali 1 patentovana družinska steklenica za potovanje K 5·—. Zavojnina prosta.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo
Najmanj se pošlje 2 puščici za K 3·60. — Zavojnina prosta.
Vsepovsod priznani kot **najboljši domači sredstvi** zoper želodčne težave, zgago, krče, kašelj, zaslizenje, vnetje, poškodbe, **rane** itd. — Naročila ali denarne pošiljatve je nasloviti na:
A. Thierry, lekarna pri angelju varuhu v Pregradi pri Rogatcu
Zaloge v več lekarnah.

Slavna šolska vodstva in gg. trgovci!

Naročajte in priporočajte šolske zvezke slovenskega izdelka!

Založnik A. Slatnar v Kamniku. Glavne zaloge v Ljubljani pri V. Kenda, Vaso Petričič, Fr. Iglič i. dr. ter pri trgovcih po deželi.

Anton Müller, vinotržec, Domžale
(Kranjsko)
Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Posojilnica v Radovljici
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
s podružnico na Jesenicah
Rezerv. zaklada iznaša: **kron 82.000**
Denarni promet v letu 1907: **kron 5,500.000**
sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje
po 4½%
brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.
Posojila se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5¼% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%.
Eskomptirajo se tudi trgovske menice.
Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.
Uraduje se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.**
Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Tiskovine
za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN
A. SLATNAR V KAMNIKU
IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. ▫ ▫ IZVRŠITEV VEDNO ▫ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. ▫

Založništvo
„Našega Lista" s prilogo ‚Slov. Gospodinja'
Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.
Knjigoveznica.
Zaloga in izdelovanje šolskih zvezkov.

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica: 2,000.000 K

Res. fond: 200.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4½%

Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500·—, 1.000·—, 5.000·— in 10.000·—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani — v Prešernovih ulicah

- Urar -

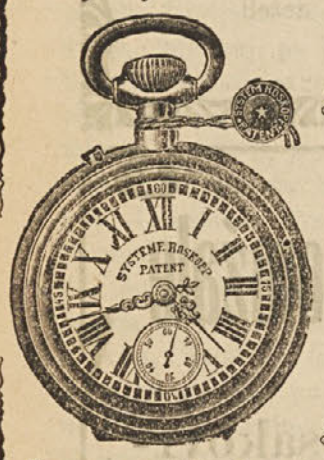

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatnino in srebrnino. Eksport.

Ceniki zastonj in poštnine prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobočistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobi se povsod

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

„Velika egiptovska sanjska knjiga“

ki obsega 320 strani; razlaganje sanj, navodilo za srečkanje, srečni in nesrečni dnevi in kažipot človeškega življenja, kazalo o različnem pomenu sanj po posameznih nebeških znamenj.

Cena 60 vinarjev po pošti 10 vinarjev več.

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Slovenci spominjajte se podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi.

Ludovik Widmayer v Ljubljani

Resljeva cesta št. 3.

Ustanovljena obrt od leta 1828

v lasni hiši poleg Fran Josipovega mostu poprej skoz 24 let na Bregu številka 10.

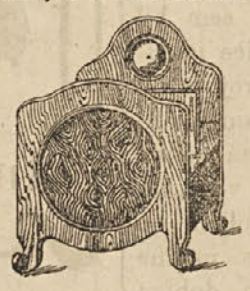

proda vsake vrste hišno ogravo kot: celo bališče, omare, postelje, mize, stole ter tudi skrinje itd. iz mehkega in trdega lesa, kakor tudi modroce, žimnate in na peresih. Ogledala in podobe lastnega izdelka.

Veronika Henda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — največjo zalogo **poljedelskih strojev,** slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI

na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah **traverze, železniške šine, cement** in **vse druge stavbne potrebščine,** razno **orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice** in **uteži** in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Slovenci, kupujte užigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah štev. 5. poleg Mestne hunilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovaren, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbera izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, **fotografijske aparate** in **potrebščitne,** obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za, tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga **karbida.**

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod **„Naš List“**

FR. ŠEVČIK

puškar

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7.

Priporoča svojo veliko zalogo najboljših **pušk** in **samokresov** najnovejšega zistema, kakor tudi **municijo** in vse druge **lovske priprave** po najnižjih cenah.

Popravila se točno izvršujejo.

Cenik na zahtevo zastonj.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9·60, boljše vrste K 12·—, belo puhasto naskubljeno K 18·— K 24·—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30·—, K 36·—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. **Plzen,** Češko.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani

Podrejena škontraciji „Zveze slov. zadrug“ v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Ustanovljena leta 1882

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

4½%

Poštno-hraniln. urada štev. 828.406.

Telefon štev. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog	Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1907	Denarni promet
K 12,434·933·24	K 12,888.795·43	K 59,197.246·20

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5¼% z 1½% na amortizacijo ali pa po 5¼% brez amortizacije; na menice po 6%. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Izdajatelj in odgovorni urednik Hinko Sax v Kamniku.

Lastnina in tisk tiskarne A. Slatnar v Kamniku.